

Asia: VN/489/2021

**Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi
perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain
muuttamisesta**

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleiset lakimuutoksia koskevat kommentit

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä lakimuutoksilla tehtävää sääntelyn yhdenmukaistamista. Yhdenmukaisella lainsäädännöllä voidaan puuttua oikea-aikaisesti kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan, vahvistaa oppilaan oikeusasemaa ja turvata kaikkien koulussa toimivien turvallinen oppimisympäristö.

Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännös lapsen edusta opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Helsingin kaupunki kannattaa muutosehdotusta ja toteaa, että se tukee tosiasiallista toimintatapaa.

Lakeihin ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi opettajan tai rehtorin velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppilaitoksessa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen

ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle

edustajalle. Helsingin kaupunki pitää muutosta kannatettavana.

Se lisää keinoja häirintään, kiusaamiseen ja väkivaltaan puuttumiseen.

Lakeihin ehdotetaan täsmennettäväksi opetuksesta epäämistä koskevaa sääntelyä, jotta opiskelija saisi tarvitsemansa tuen epäämisen aikana ja oppilaitokseen palatessa. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että lait ovat näiltä osin yhtenevät eri koulutusmuodoissa.

Seuraavissa kappaleissa esitetään huomiot erikseen kunkin lain keskeisistä muutosehdotuksista.

Ne lakiesitysten pykälät, joihin Helsingin kaupungilla ei ole lausuttavaa, on kirjattu seuraavien lakikohtaisten kappaleiden loppuun. Näissä pykälissä on kyse lähinnä käytetyn terminologian muutoksesta, pykälien kumoamisesta tai muusta teknisestä muutoksesta.

Perusopetuslaki

35 §. Oppilaan velvollisuudet

Perusopetuslakiin ehdotetaan lisättäväksi, että perusopetuksen oppilaalla olisi velvollisuus käyttäytyä muita kiusaamatta ja hänen olisi vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden oppilaiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Helsingin kaupunki kannattaa ehdotettua lisäystä, joka tuo aiempaa selkeämmin esille, millaista käytösvelvoitetta koulussa odotetaan. Kiusaamis-sanan käyttö tässä yhteydessä tuo kiusaamisen ilmiönä myös aiempaa vahvemmin esille.

36 §. Kurinpito

Lakitekstissä käytetty käsite kurinpitorangaistus ehdotetaan muutettavaksi kurinpitotoimeksi. Ehdotettu muutos on kannatettava.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös opetuksen järjestäjän velvollisuudesta arvioida kurinpitotoimintaa aina suhteessa oppilaan ja opiskelijan ikään ja kehitystasoon. Helsingin kaupunki pitää ehdotusta kannatettavana, sillä perusopetuksessa on hyvin eri-ikäisiä oppilaita. Lisäksi ehdotus vahvistaa lapsen edun huomioimista kurinpitotoimien päätöksenteossa.

Pykälään ehdotetaan muutosta, jolla oppilaan osallistuminen opetukseen voitaisiin evätä jäljellä olevan koulupäivän lisäksi myös seuraavaksi koulupäiväksi. Samalla todetaan, että epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Oppilaalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opetukseen palatessa. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi. Suunnitelmassa määriteltäisiin ne käytännön toimet, joilla tuettaisiin oppilaan turvallista ja hallittua palaamista opetukseen. Muutosehdotuksen tavoite on kannatettava ja on tärkeää, että oppilashuolto kiinnittyy näiden tilanteiden käsittelyyn heti ja pystyy tukemaan oppilasta monialaisesti.

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan oppilaalle tehtävä, opetukseen palaamista tukeva suunnitelma on tärkeä niissä tilanteissa, joissa opetuksen epääminen on toistuvaa. Sen sijaan tilanteissa, joissa opetus evätään vain jäljellä olevan päivän ajaksi, suunnitelman laatimisen edellyttämistä on pidettävä ylimitoitettuna vaatimuksena.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös oppilaan ja oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan mahdollisuudesta osallistua erotetulle oppilaalle opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Voimassaolevan perusopetuslain mukaisesti erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Helsingin kaupunki toteaa, että ehdotettu muutos on linjassa Helsingin kaupungin osallisuustavoitteiden kanssa. Oppilaita halutaan tukea vastuun ottamisessa omasta oppimisestaan ja tämä on konkreettinen toimintamalli tavoitteen toteuttamiseen.

Helsingin kaupungilla ei ole lausuttavaa seuraaviin lakimuutosesityksen pykäliin:

36 a §. Menettely kurinpitoasiassa ja erottamisen täytäntöönpano

36 c §. Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireillöoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

36 h §. Oppilashuolto kurinpidon ja ojentamisen yhteydessä

42 §. Oikaisuvaatimus

42 a §. Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

42 b §. Muutoksenhakuaika

42 e §. Valituslupa

Ammatillisesta koulutuksesta annettu laki

85 §. Kurinpito

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa. Opiskelijalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opetukseen palatessa. Lisäksi opiskelijalle tehtäisiin suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

Helsingin kaupunki toteaa, että muutosehdotuksen tavoite on kannatettava. On tärkeää, että opiskelijahuolto kiinnittyy näiden tilanteiden käsittelyyn heti ja pystyy tukemaan opiskelijaa monialaisesti. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan tilanteissa, joissa opiskelijalta evätään osallistuminen opetukseen, tulee päivittää opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) sen sijaan, että laaditaan erillinen suunnitelma.

94 §. Opiskelijan velvollisuudet

Opiskelijan velvollisuuksia ehdotetaan muutettavan siten, että opiskelijan käyttäytymisvelvollisuutta tarkennetaan. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että ammatillisen koulutuksen opiskelijalla on velvollisuus käyttäytyä muita kiusaamatta ja toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Ehdotettu muutos on samankaltainen kuin perusopetuslaissa ja lukiolaissa. Helsingin kaupunki kannattaa lisäystä, joka tuo aiempaa selkeämmin esille, millaista käytösvelvoitetta ammatillisessa koulutuksessa odotetaan. Kiusaamis-sanan käyttö tässä yhteydessä tuo kiusaamisen ilmiönä myös aiempaa vahvemmin esille.

Helsingin kaupungilla ei ole lausuttavaa seuraaviin lakimuutosesityksen pykäliin:

88 §. Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

93 §. Menettely opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevassa asiassa ja kurinpitoasiassa

Lukiolaki

30 §. Opiskelijan velvollisuudet

Voimassaolevassa lukiolaissa opiskelijalle on säädetty velvollisuus välttää toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että opiskelijan edellytetään toimivan niin, ettei hän omalla toiminnallaan vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Helsingin kaupunki kannattaa muutosehdotusta, joka tuo aiempaa selkeämmin esille, millaista käytösvelvoitetta lukiossa odotetaan.

41 §. Kurinpito

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa sekä järjestettävä muu opetukseen osallistumiseksi tarvitsemansa tuki palatessa. Opiskelijalle tehtäisiin suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi. Muutosehdotuksen tavoite on kannatettava ja on tärkeää, että opiskelijahuolto kiinnittyy näiden tilanteiden käsittelyyn heti ja pystyy tukemaan opiskelijaa monialaisesti. Jokaisella lukiolaisella on uuden opetussuunnitelman myötä elokuusta 2021 alkaen henkilökohtainen opintosuunnitelma, joka koostuu opiskelusuunnitelmasta, ylioppilastutkintosuunnitelmasta sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelmasta. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan tilanteissa, joissa opiskelijalta evätään osallistuminen opetukseen, päivitetään opiskelusuunnitelma paluun tukemiseksi sen sijaan, että laaditaan erillinen suunnitelma.

Helsingin kaupungilla ei ole lausuttavaa seuraaviin lakimuutosesityksen pykäliin:

42 §. Menettely kurinpitoasiassa ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

44 §. Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

50 §. Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

51 §. Muutoksenhakuaika

52 §. Valituslupa

Lausunnon keskeinen sisältö

Helsingin kaupunki pitää lainsäädännön yhdenmukaistamista tärkeänä. Yhdenmukaisella lainsäädännöllä voidaan puuttua oikea-aikaisesti kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan, vahvistaa oppilaan oikeusasemaa ja turvata kaikkien koulussa toimivien turvallinen oppimisympäristö.

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että laissa määritellään aiempaa selkeämmin, millainen käyttäytymisvelvoite oppilaalla on perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja ammatillisissa opinnoissa.

Ammatillisessa koulutuksessa laaditaan jo nyt jokaiselle opiskelijalle henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Uuden lukion opetussuunnitelman käyttöönoton myötä myös jokaiselle lukiolaiselle laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma elokuusta 2021 alkaen. Jos opiskelijalta on evätty osallistuminen opetukseen, tulee lakiesitysten mukaan tehdä opetukseen palaamisen suunnitelma. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan tämä suunnitelma tulisi kirjata opiskelijan henkilökohtaiseen kehittämissuunnitelmaan tai opintosuunnitelmaan sen sijaan, että laaditaan erillinen suunnitelma.

Lisäksi Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota lakimuutosten taloudellisiin vaikutuksiin. Perusopetuslain muutosehdotuksen mukainen, opetuksen epäämisen yhteydessä oppilaalle laadittava opetukseen palaamisen tukisuunnitelma aiheuttaa arviolta noin kahden tunnin lisätyön. Lakiesityksen yhteydessä on todettu, että nämä kustannukset maksetaan osana kuntien peruspalveluiden valtionosuutta. Toisen asteen osalta esityksessä ei ole otettu asiaan kantaa. Helsingin kaupunki huomauttaa, että opetukseen palaamisen tukisuunnitelmien laatimisesta aiheutuvat kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti myös toisen asteen osalta.

Salminen Kaarina
Helsingin kaupunki - Kaupunginhallitus 7.6.2021 § 449